

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא
 פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים
 וילדיהם דרור הלל ואשר יש'
 עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי
 וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה
 רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים
 לרפואת חיים שמואל בן סימה
 לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

המתפיס מעות מעשר שני לשלמים

לעיל נתבאר, שכשם שאדם קונה בהמה ממעות של חולין, לצורך קרבן שלמים, כך הוא קונה בהמה ממעות של מעשר שני, לצורך קרבן שלמים.

ונחלקו חכמים, האם אדם יכול להקדיש מעות מעשר שני לצורך קניית בהמה לשלמים.

< **לדעת רבי יהודה** – מעשר שני נחשב כממון הבעלים, [ויכול לקדש בו אשה], אלא שציוותה תודה שיאכלו אותו או את דמיו בירושלים.

- ולפיכך, הרי הוא כשאר ממון שלו, **שיכול להקדישו לצורך קניית בהמה לשלמים**, ומשעה שהתפיסו לצורך זה, שוב לא יוכל לשנותו לצורך אחר.

< **ולדעת רבי מאיר** – מעשר שני נחשב כממון גבוה, אלא שיש לבעליו רשות לאוכלו בירושלים או לאכול מדמיו בירושלים.

- **לדברי רבי אמי ורבי אלעזר**, מאחר שממון זה אינו של בעליו, אינו יכול להקדישו לצורך קניית שלמים, שלא נתנה לו תורה רשות אלא לקנות בו בפועל דברי מאכל, ובכלל זה שלמים, אבל להקדישו, אין לו זכות, ולכן, אפילו אם התפיסו לקנות בו שלמים, רשאי לקנות בו דברי מאכל אחרים.

- **ולדברי רבי יוחנן**, אף שאין הממון הזה של בעליו, מכל מקום, כשנתנה תורה לבעלים רשות לקנות בו בהמה לשלמים, בכלל זה **שיכול להקדישו לשם שלמים**, ומאחר שמקדישו לקנות בו שלמים, אינו רשאי לעשות בו דבר אחר.

פדיון שיש בו שני חומשים

כלל בידינו, שהפודה את הקדשו, [כגון שהקדיש דבר השווה ארבע זוז ובא לפדותו] מוסיף חומש [מבחוץ כלומר פודה אותו בחמשה זוז], וכמו כן, המחלל מעשר שני שלו, מוסיף חומש על שווייו.

ולדעת האומרים, שניתן להתפיס קדושת שלמים על מעות מעשר שני, אם בא לפדות את המעות הללו, [כגון שהיו בידו מעות מעשר שני, ואמר עליהם שיהיו לצורך קניית שלמים, ובא אחר כך לחללם על דינרים], **מוסיף עליהם שני חומשים**, חומש אחד משום שהם הקדש [לצורך שלמים], וחומש שני משום שהם מעשר שני, [ונמצא שכשהיו ארבע זוז, ובא לחללם, נותן ששה זוז].

מנין שהתודה אינה באה אלא מן החולין

לעיל נתבאר שהמתחייב להביא תודה סתם שאמר הרי עלי להביא תודה מביא אותה מן החולין ולא ממעשר שני. ונחלקו חכמים מנין לנו דין זה.

< **לדעת משנתנו שהיא דעת רבי אליעזר** – דין זה למד מהכתוב, "**וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַה' אֶקִּיף צֹאן וּבִקֶּר**", [שאין כוונת הכתוב כפשוטו, שהפסח בא מצאן ובקר, כי הפסח בא מהצאן בלבד, אלא כוונת הכתוב], **להקיש קרבן פסח לקרבן אחר הבא מהצאן ומהבקר, הוא קרבן תודה ושלמים**, וללמד, שכשם שהפסח אינו בא אלא מן החולין [מהטעם שיתבאר בעזה"י להלן], כך תודה ושלמים אינם באים אלא מן החולין.

- ובתרביצא [=בית המדרש שמרביצים בו תורה] הקשו על כך, לפי המבואר להלן [באות ג'], שדין פסח דורות, [שאינו בא אלא מן החולין], למד בהיקש [מפסח מצרים], וכי [פסח דורות שהוא] דבר הלמד בהיקש [מפסח מצרים], חוזר ומלמד בהיקש, [שגם תודה ושלמים לא יבואו אלא מן החולין]. וביארו, שבאמת דין פסח דורות אינו למד בהיקש מפסח מצרים, אלא ההיקש מלמד שכל הפסחים דין אחד להם.

< **ולדעת רבי עקיבא** – דין זה למד בהיקש, "**זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולזשם ולמלוואים ולזבח השלמים**", כפי שיתבאר בדף פ"ג באות י'.

הנסכים בכל מקום אינם באים אלא מן החולין אף במקום שהקרבן קרב ממעשר שני, כגון שמתחילה אמר בפירוש, הרי עלי תודה או שלמים ממעשר שני, אין מביא את נסכיהם אלא מן החולין, כי הנסכים אינם נאכלים, אלא קרבים לגבוה, ולא הותר להביא ממעשר שני, אלא דברים הנאכלים, שיכול לאוכלם בירושלים כדין מעשר שני.

הפסח אינו בא אלא מן החולין

קרוב פסח אינו בא אלא מבהמת חולין, [כלומר מבהמה שהקדישוה לשם פסח בעודה חולין, ולהוציא בהמות שנקנו מכספי מעשר שני, שאין מקדישים אותם לשם פסח], ונתבארו בסוגיה כמה אופנים ללמוד דין זה.

א. בבניין אב [פסח דורות מפסח מצרים].

לדברי רבי אליעזר יש ללמוד דין זה בבניין אב, שכן מצינו, שהיה פסח במצרים, ואותו פסח לא בא אלא מן החולין, [שהרי באותה שעה עדיין לא היו מעשרות], ומכאן, שכשם שאותו פסח לא בא אלא מן החולין, אף פסח האמור לדורות אינו בא אלא מן החולין.

אבל רבי עקיבא דחה בנין אב זה, משני טעמים.

(א) וכי דנין אפשר משאי אפשר, כלומר אין ללמוד שפסח דורות לא יבוא ממעשר, מפסח מצרים שמצינו בו שלא בא ממעשר, כי במצרים לא היה מעשר נוהג, ואם כן יתכן, שבאמת פסח בא אף ממעשר, והסיבה שפסח מצרים לא בא ממעשר, אינה סיבה הלכתית, אלא סיבה מציאותית, שלא היה מעשר באותה שעה, אבל בשעה שיש מעשר, הפסח בא אף ממעשר.

- ורבי אליעזר לא קיבל דחיה זו, כי לדעתו דנין אפשר משאי אפשר.

(ב) פסח דורות חמור מפסח מצרים, שכן פסח מצרים לא קרב על גבי מזבח, אלא דמו ניתן על המשקוף והמזוזות, ופסח דורות הוא קרבן, שדמו ואימוריו קרבים למזבח, ואם כן, אין ללמוד דיני פסח דורות מדין פסח מצרים, ויתכן שאף שפסח מצרים אינו בא אלא מן החולין, פסח דורות שהוא קדוש למזבח, בא אף ממעשר שני.

- ועל דחיה זו לא מצינו תשובה, לקיים את הלימוד בבנין אב הנ"ל.

ב. בבנין אב [פסח דורות מפסח מדבר].

לדברי רבי אליעזר יש ללמוד דין זה בבניין אב, שכן מצינו, שהיה פסח במדבר, ואותו פסח לא בא אלא מן החולין, [שהרי לא היו מעשרות עד אחר כיבוש וחלוקה], ומכאן, שכשם שאותו פסח לא בא אלא מן החולין, אף פסח האמור לדורות אינו בא אלא מן החולין.

אבל רבי עקיבא דחה בנין אב זה, כי לדעתו אין דנין אפשר משאי אפשר, כלומר אין ללמוד שפסח דורות לא יבוא ממעשר, מפסח מדבר שמצינו בו שלא בא ממעשר, כי במדבר לא היה מעשר נוהג, ואם כן יתכן, שבאמת פסח בא אף ממעשר, והסיבה שפסח מדבר לא בא ממעשר, אינה סיבה הלכתית, אלא סיבה מציאותית, שלא היה מעשר באותה שעה, אבל בשעה שיש מעשר, הפסח בא אף ממעשר.

- ורבי אליעזר לא קיבל דחיה זו, כי לדעתו דנין אפשר משאי אפשר.

ג. בהיקש הכתוב, "וְעִבְדֶתְ אֶת הָעֶבֶדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה".

לדברי רבי אליעזר, יש ללמוד דין זה בהיקש, שנאמר, "וְעִבְדֶתְ אֶת הָעֶבֶדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה", להקיש כל עבודות חודש זה, כלומר כל הפסחים שבכל הדורות, לפסח מצרים, וללמד, שכשם שפסח מצרים לא בא אלא מן החולין, אף כל שאר הפסחים שבכל הדורות, אינם באים אלא מן החולין.

ואין לדחות לימוד זה באופנים שנדחה הלימוד בבנין אב [כמבואר באות א'] כי אין משיבין [תשובות] על ההיקש [לדחותו].

ולעיל נתבאר, שבתרביצא בארו, שאין זה ממש היקש.

ד. בהיקש הכתוב, "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים".

לדברי רבי עקיבא יש ללמוד דין זה בהיקש, שנאמר, "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים", [כפי שיתבאר בעזה"י להלן באות י"].

"זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת

ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים"

הוקשו כל הקרבנות הללו זה לזה, ללמד,

שהדינים הבאים האמורים בכל אחד מהם,

אמורים בכולם.

<< מה למדים מהעולה.

א. קבלת דם הקדשים בכלי.

בעניין הקרבנות שהקריבו בני ישראל בהר סיני נאמר "וַיִּשְׁלַח אֶת נֹעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים. וַיִּקַּח מִשֶּׁה חֲצִי הַדָּם וַיִּשָּׂם בְּאֲגָנֹת וְחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל הַמִּזְבֵּחַ", ומכאן שדם העולה מתקבל בכלי. ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לעולה, למדנו, שאף דם שאר קרבנות מתקבל בכלי.

- אמנם, דין זה ניתן ללומדו גם מתוך שהוקשו שאר קרבנות לשלמים, שכן גם לעניין השלמים שהקריבו בהר סיני נאמר, שקבלת דם היתה בכלי כמבואר בכתוב הנ"ל "וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים. וַיִּקַּח מִשֶּׁה חֲצִי הַדָּם וַיִּשָּׂם בְּאֲגָנֹת".

ב. שחיטת הקרבנות בסכין כלי שרת.

כשהעלה אברהם אבינו את יצחק בנו, עמד להקריבו לעולה, [שכן כשהקריב את האיל תחתיו נאמר, "וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ"], וכשעמד לשחוט את יצחק, בא לשוחטו בסכין, שנאמר, "וַיִּקַּח אֶת הַמֶּאֱכָלֶת [=סכין] לְשַׁחַט אֶת בְּנוֹ", ומכאן שעולה נשחטת בסכין, [ולא בצור או בקנה]. ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לעולה, למדנו, שאף שאר קרבנות נשחטים בסכין.

<< מה למדים מהמנחה.

ג. אכילת קדשי קדשים לזכרי כהונה בלבד.

- בעניין המנחות נאמר, "כָּל זָכָר בְּבִי אֶהְרֹן יֹאכְלֶנָה חֶק עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשֵּׁי ה' כֹּל אֲשֶׁר יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ", ומכאן שאינה נאכלת אלא לזכרי כהונה בלבד.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות שבפסוק הזה למנחה למדנו שאף הם אינם נאכלים אלא לזכרי כהונה בלבד.

והיקש זה אינו נצרך לעניין עולה, כי עולה כולה כליל, ואינה נאכלת כלל.

וכמו כן היקש זה אינו נצרך לעניין חטאת ואשם, כי בהם כבר מפורש שנאכלים לזכרי כהונה, [בחטאת נאמר, "כָּל זָכָר בַּפְּהֵינִים יֹאכֵל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא", ובאשם נאמר, "כָּל זָכָר בַּפְּהֵינִים יֹאכְלֶנָה בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכֵל קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא"].

דף פ"ג

אבל ההיקש הזה נצרך לעניין שלמי ציבור, שמהיקש זה יש ללמוד שנאכלים לזכרי כהונה.

- אכן זו דעת תנא אחד, אולם יש תנא אחר החולק על כך, ואומר שדין זה ששלמי ציבור נאכלים לזכרי כהונה, למד מכתוב אחר, והוא מה שנאמר בפרשת קרח, "זֶה יִהְיֶה לָךְ מִקֹּדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים מִן הָאֵשׁ כָּל קֶרְבָּנִים לְכָל מִנְחָתָם וְלְכָל חֲטָאתָם וְלְכָל אֲשָׁמָם אֲשֶׁר יִשְׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים לָךְ הוּא וּלְבִגְיָךְ. בְּקֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים תֹּאכְלֶנָה כָּל זָכָר יֹאכֵל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָךְ", שבא ללמד על זבחי שלמי ציבור, שנאמר בהם "קֹדֶשׁ יִהְיוּ לָה' לַפֶּהֱוֹן", שהם נאכלים לזכרי כהונה.

- ויש עוד תנא, האומר, שדין זה למד בזבחי שלמי ציבור ממה שהוקשו לחטאת בכתוב, "וְעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבַח שְׁלָמִים". [תוס'].
ט. להלן יתבאר בעזה"י שלדעת רבי עקיבא למדים מהמנחה דבר נוסף.

<< מה למדים מהחטאת.

ד. כל הקדשים מקדשים בבלוע.

בעניין חטאת נאמר, "כֹּל אֲשֶׁר יִגַע בְּבִשְׂרָהּ יִקְדָּשׁ", ללמד, שכל דבר שנבלע בו מהחטאת, מתקדש כמותה, [כגון שהיו שתי חתיכות, אחת שלמים, ואחת של בשר חטאת, ונפל מן החטאת על השלמים, ונבלע בה, יאכל כחומר שבה, ליום ולילה כחטאת]. ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לחטאת, למדנו, שאף שאר קרבנות מקדשים את מה שנבלעים בו.

י-יא-יב. להלן יתבאר בעזה"י אם יש דברים נוספים הלמדים מהחטאת.

<< מה למדים מאשם.

ה. אין מקריבים אימורי שפיר ושליא שבמעיי הקרבנות, כי הוולדות אינם קדושים במעיי אימן.

האשם אינו בא אלא מן הזכרים, ולכן לעולם לא יהיה בו שפיר ושליא, ואם כן, כשאמרה תורה להקריב ממנו חלב וכליות, אין הכוונה אלא לחלב וכליות שלו, ולא לחלב וכליות של עובר שבמעיו.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לאשם, למדנו, שאף שאר קרבנות אין מקריבים עימהם את האימורים של העובר שבמעיהן, [דקסבר האי תנא דנים אפשר משאי אפשר, כלומר אף שהסיבה שבאשם אין מקריבים אימורי הוולד עמו, כי אין לו וולד, ניתן ללמוד ממנו לשאר קרבנות, שבהן אין את הסיבה הזו].

ומכל מקום, אין ללמוד מההיקש הזה, שבשאר קרבנות הוולדות אינם קדושים כלל, כי נאמר, "וְיָקֻדְשׁוּ אֲשֶׁר יִהְיוּ לָךְ", ללמד, שגם הוולדות קדושים עם האם, אלא מתוך שההיקש מלמד, שאין מקריבים את אימורי הוולדות עם האם, יש ללמוד, שבעוד הוולדות במעיי אימן, אינם מתקדשים, ורק כשהם יוצאים ממעיי אימן, הם מתקדשים.

יג. להלן יתבאר בעזה"י שיש דבר נוסף הלמד מהאשם.

<< מה למדים מקרבנות [שבעת ימין] המילואים.

ו. הנותר של כל הקרבנות בשריפה.

בעניין קרבנות המילואים נאמר, "וְאִם יִנְתֵּר מִבֶּשֶׂר הַמִּלֻּאִים וּמִן הַלֶּחֶם עַד הַבֶּקָר וְשָׂרְפָתָ אֵת הַנוֹתֵר בְּאֵשׁ לֹא יֹאכֵל כִּי קֹדֶשׁ הוּא", ומכאן למדנו, שמה שנעשה מהם נותר, דינו להישרף. ומתוך שהוקשו שאר קרבנות למילואים, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן, ומה שנעשה מהם נותר דינו להישרף.

ז. ואין דין נותר בחיים.

ודין נוסף למדנו מקרבנות המילואים, שכן, לא מצינו בהם שהפרישו בהמה לאחריות אם תאבד זו, אלא הפרישו בהמות כפי צורך הקרבנות ותו לא, ואם כן, לא נקרא נותר באותם קרבנות, אלא בשר הקרבנות שקרבו, ולא בהמות שנותרו, מחמת שהופרשו לאחריות ולא היה בהם צורך, ואם כן, הוא הדין בשאר קרבנות, אין נקרא נותר אלא בשר הקרבן שקרב ממש ונותר, ולא בהמה שהפרישו לאחריות, ונותרה כי לא היה בה צורך. [ולכן אם הפריש שני חטאות לאחריות, ונתכפר באחד מהם, אין השני לאיבוד, אלא ירעה עד שיסתאב].

<< מה למדים משלמי ציבור.

ח. כל הקרבנות מתפגלים [במחשבת פיגול] ומפגלים [בכך גם את נסכיהם].

שלמים שנעשית בהם אחת מעבודות הדם, במחשבה שתהא אחת האכילות חוץ לזמנה, נתפגלו [להתחייב כרת על אכילתם], ופיגלו גם את נסכיהם. ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לשלמים, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן, [כגון זבחי ציבור מפגלים שתי הלחם].

דברים נוספים הלמידים בהיקש הנ"ל

[מובאים בברייתא משמו של רבי עקיבא]

<< דבר נוסף הלמד מהמנחה.

ט. כל הקדשים מקדשים בבלוע.

בעניין המנחה נאמר, "כָּל אֲשֶׁר יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ", ללמד, שכל דבר שנבלע בו מהמנחה, מתקדש כמותה. ומתוך שהוקשו שאר קרבנות למנחה, למדנו, שאף שאר קרבנות מקדשים את מה שנבלעים בו.

ואף שדין זה למד גם מהחטאת [כמבואר לעיל],

יש צורך ללמוד גם מהמנחה.

כי אם הדין הזה היה למד רק מאחד מהם, היה מקום לומר שלא בכל הקדשים, הבלוע מהם מתקדש כמותם.

שכן, אם הדין הזה היה למד רק מהמנחה, היה מקום לומר, שרק דברים רכים כמנחה, נבלעים

במה שנוגע בהם, אבל דברים קשים כבשר חטאת, אינם נבלעים בנוגע בהם, ואינו מתקדש כמותם.

ואם הדין הזה היה למד רק מהחטאת, היה מקום לומר, שרק דברים שמלאים בדבר

המחלחל בהם, כבשר חטאת שמתוך עוביו יש בתוכו שומן, יתכן שהוא יבלע בנוגע בו, אבל

דברים אחרים, אינם נבלעים בנוגע בהם, ואינו מתקדש כמותם.

אבל עתה, שהדין הזה למד, הן מהמנחה והן מהחטאת, ידענו שהוא נוהג בכל הקדשים.

<< דברים נוספים הלמידים מהחטאת.

י. הקרבנות באים מן החולין.

נאמר בעניין חטאת של יום הכיפורים, "וְהִקְרִיב אֶהְרֹן אֶת פֶּרֶךְ הַחֲטָאת אֲשֶׁר לוֹ" ללמד שעליו

להביא את הפר משלו ולא משל ציבור, ושיביא את הפר משלו ממש, כלומר מן החולין, ולא

ממעשר שני. ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לחטאת, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן

שיבואו מן החולין.

יא. הקרבנות קרבים ביום.

נאמר בעניין חטאת יום הכפורים, "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם", ומכאן שמקריבים את החטאת

ביום.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לחטאת, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן שיקרבו ביום.

- ומסקנת הגמרא שדין זה אינו למד מההיקש אלא מהכתוב "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאֲשֶׁם וְלַמִּלֻּאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים. אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בַּיּוֹם צִוְּתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת קֶרְבָּנֵיהֶם לַה' בַּמִּדְבָּר סִינַי".

יב. עבודת הקרבנות נעשית ביד ימין.

נאמר בהקרבת החטאת, "וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיְמֵי הַחֲטָאת בְּאֶצְבָּעוֹ", ומכאן למדנו, שהעבודה תהא בימין.

- ולדעת חכמים, אין צריך ללמוד דין זה בשאר קרבנות בהיקש מחטאת, כי בכלם נאמר כהונה, ולדעת חכמים כל מקום שנאמר כהונה אינו אלא ימין.

- אבל לדעת רבי שמעון, רק מתוך שהוקשו שאר קרבנות לחטאת, למדנו שבכל הקרבנות העבודה בימין. [אבל לולא ההיקש, לא היינו יודעים זאת, כי אף שנאמר בכלם כהונה, לדעת רבי שמעון לא די בכך, כי לא נאמר בהם אצבע].

<< דבר נוסף הלמד מהאשם.

יג. עצמות הקרבנות מותרים.

עצמות האשם מותר לעשות מהם כלים [שהרי בשרו מותר, ואין איסור נותר על העצמות].

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לאשם, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן שעצמותיהם מותרות.

פסח הנשחט בשאר ימות השנה

שלא לשמו כשר [כשלמים]

שלשה כתובים הם, המלמדים, שקרבן פסח שלא קרב בפסח, נעשה שלמים, [ולפיכך אם נשחט שלא לשמו הוא כשר, כשלמים שנעשו שלא לשמם].

כתוב א' [דרשת אבוה דשמואל].

נאמר בפרשת קרבן שלמים, "וְאִם מִן הַצֹּאן קֶרְבָּנוֹ לִזְבַּח שְׁלָמִים", ויש לפרש את הכתוב כך –

אם אתה בא להקריב דבר הבא מן הצאן, [שזהו פסח, שקרב מכל הצאן, כלומר מכבשים ועזים בני שנה], הקריבהו לזבח שלמים – ועל כרחך

הכוונה לפסח שלא בזמנו, שכן בזמנו הוא כשר רק אם נשחט לשמו.

כתוב ב' [דרשת הברייתא].

אחר הכתוב הנ"ל הפותח את פרשת שלמים הבאים מהצאן נאמר, "אִם פֶּשֶׁבַח הוּא מִקְרִיב אֶת קֶרְבָּנוֹ ... וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַה' חֻלְבּוֹ הָאֱלֹהִים תְּמִימָה לְעִמַּת הָעֶצֶה יְסִירָנָה ... וְאִם עִז קֶרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוּ ...", וחילקה תורה את שלמי הצאן

לשתי פרשיות, אחת לשלמים הבאים מכבשים, ואחת לשלמים הבאים מעזים, משום שמהכבשים מקריבים גם האליה, ומהעזים אין מקריבים את האליה. ודרשו בברייתא את הכתוב הזה כך :

"פֶּשֶׁבַח" – מתוך שנאמר בתחילת העניין, ששתי פרשיות אלו מדברות בצאן, ונאמר בתחילת פרשה אחרונה, שהיא מדברת בעזים, כבר מבואר שפרשה ראשונה

מדברת בכבשים, [שכן אין בצאן אלא כבשים ועזים], ולא כתבה תורה "כֶּשֶׁב" בפירוש, אלא **ללמד, שיש כבש אחר שדינו ככבשי שלמים, שמקריבים מהם את האליה, והוא כבש הקרב לקרבן פסח**, [ואם כן כשם שבשלמים יש חילוק בין כבשים ועזים לעניין הקרבת האליה, כך בקרבן פסח יש חילוק בין כבשים ועזים לעניין הקרבת האליה].

"אם כֶּשֶׁב" – לרבות פסח שעברה שנתו, [כלומר פסח שלא בזמנו], **ושלמים הבאים מחמת הפסח**, [י"מ שהכוונה לחגיגת ארבעה עשר. וי"מ שהכוונה למותר הפסח. וי"מ שהכוונה לתמורת הפסח], **שדינם כשלמים לכל דבר**, וטעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק. [ואם כן גם הכתוב הזה מלמד, שפסח שלא בזמנו, דינו כשלמים, וכשר שלא לשם פסח].

"ואם עז" – מכאן מתחיל דין חדש, ואין אליתו קרבה כדין הקודם.

כתוב ג' [דרשת רב נחמן אמר רבה בר אבונה].

נאמר בתורה, **"וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר"**, ועל כרחך אין הכתוב כפשוטו, שיקריבו פסח מצאן ובקר, כי אין פסח בא אלא מצאן בלבד, אלא כך כוונת הכתוב, **מותר הפסח, כלומר הפסח שלא בזמנו, יקרב לשלמים, שהם קרבן הבא מצאן ובקר.**

<<< **וצריכים אנו לשלושת הכתובים הללו, ללמד, שכן דין הפסח. (א) לא רק כשבאים להקריבו אחר זמן הפסח ואחר שנתו**, [שכבר אינו ראוי לפסח]. **(ב) ולא רק כשמקריבים אותו אחר זמן הפסח, כשהוא עוד בן שנה** [הכשר לפסח שני, אבל עד פסח ראשון הבא כבר יהיה פסול, ועיקר הפרשתו לפסח ראשון היתה]. **(ג) אלא אפילו כשבאים להקריבו קודם הפסח, כשהוא בן שנה**, הראוי לפסח ראשון הבא, מכל מקום, מאחר שאין זה זמן הפסח, דינו כשלמים.

סליק פרק התורה

פרק תשיעי כל הקרבנות

התבואה הכשרה למנחות

א. מקום גידולה.

לרוב המנחות – תבואות כל המקומות כשרה להן, בין תבואת ארץ ישראל ובין תבואת חו"ל.

למנחת העומר – לדעת התנא של משנתנו, אין כשרה אלא תבואת ארץ ישראל, שנאמר, **"כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת קִצְיָהּ וַהֲבִאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְיֹכֶם אֶל הַפֶּהוּ"**, ללמד, שאין העומר בא אלא מארץ ישראל. **ולדעת רבי יוסי ברבי יהודה [בדף פ"ד], העומר בא אף מתבואת חו"ל**, שנאמר בעניין, **"וְלַחֶם וְקִלְי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאְכֶם אֶת קִרְבּוֹ אֲלֵיכֶם חֶסֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מְשֻׁבְּתֵיכֶם"**, ללמד שהחדש אסור בכל מקום אף בחו"ל, ומאחר שהוא אסור בכל מקום מהתורה, העומר המתירו גם כן בא מכל מקום, ומה שנאמר, **"כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ ..."**, לא בא ללמד שהעומר קרב מהארץ, אלא שלא נתחייבו בעומר אלא אחר כניסתם לארץ.

לשתי הלחם – אין כשרה אלא תבואת ארץ ישראל, שנאמר בעניין **"מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תָּבִיאוּ"**, ללמד שאינה באה אלא מארץ ישראל ולא מחו"ל.

ב. זמן גידולה.

לרוב המנחות – תבואות כל השנים כשרות להן, בין תבואה חדשה של שנה זו, ובין תבואות ישנות של שנים קודמות.

למנחת העומר – לדעת התנא של משנתנו, אין כשרה אלא תבואה חדשה של שנה זו, שנאמר, **"וַהֲבִאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְיֹכֶם אֶל הַפֶּהוּ"**, ללמד, שהעומר בא מתבואה שנקצרה בשנה זו, [ולהלן בדף פ"ד, יתבארו בעזה"י טעמים נוספים לדין הזה]. **ולדעת התנא של הברייתא, אין הכתוב הזה אלא מצווה לכתחילה, אבל אינו מעכב, ובדיעבד אם הביאו את העומר ממנחה ישנה, גם כן כשר**, שנאמר, **"תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בְּפוֹרֶיךָ"**, ללמד, שבכל אופן יקריבוה, ואפילו מתבואה ישנה.

לשתי הלחם – לדעת התנא של משנתנו, אין כשרה אלא תבואה חדשה, שנאמר, **"וַהֲקִרְבַתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה"**, ללמד, שאין שתי הלחם באים אלא מתבואה חדשה של שנה זו. **ולדעת התנא של הברייתא, אין הכתוב הזה מלמד, אלא שלא יקריבו מנחות מתבואות חדשות של שנה זו, קודם לשתי הלחם, אבל שתי הלחם עצמם, כשרים גם מתבואה ישנה**, שנאמר **"מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תָּבִיאוּ"**, ללמד, שבכל אופן יביאו, ואפילו מתבואה ישנה. [ומתוך שנאמר **"תָּבִיאוּ"** בו"ו ולא **"תָּבִיאוּ"**, למדו דין נוסף, והוא, ששיעור לחמי חמץ שבתודה, הוא כשיעור הלחמים של שתי הלחם, עשרון לחלה, כפי שנתבאר בדף ע"ז].

ג. איכות התבואה.

כל המנחות מצוה שיבואו מן המובחר, שנאמר **"וְכָל מִבְּחַר נְדָרֵיכֶם"**, ואיזהו מובחר שלהן:

אלפא לסולת – תבואת המקומות מכניס וזטחא [וי"ג מכמס וזנוחא].

שניה להם – תבואת המקום עפוריים בבקעה.

וכל זה למצווה, אבל מעיקר הדין תבואת כל הארצות כשרה להביא מהן.

כתבו התוסי': בתוספתא תניא [קודם העניין הני"ל], כל קרבנות הציבור והיחיד באים מהארץ ומחוצה לארץ, אפילו מבין הגוים. חוץ מבכור ומעשר, שאין באים אלא מן הארץ, ואין באים אלא מישראל.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.
bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

תרומות והנצחות:

הורביץ. בנק פאגי (52). סניף 183. חשבון 654248

[פתרון לבעלי חשבונות מוגבלים](#)